

TILL SIST

JANERIK LARSSON:

”MONTEVIDEO ÄR NÄRMARE ÄN VI TROR”

Det skrev Bertil Östergren i en krönika i Svenska Dagbladet för precis tio år sedan.

Det är viktigt att vi i dagens krisdebatt kommer ihåg att krisen inte är ny, att krisinsikten inte heller är ny.

Östergren utgick i sin krönika dels från en uppsats av Klas Eklund i Ekonomisk debatt (nr 6 1983) dels från en artikel i Expressen av P O Enquist i vilken denna formulerar oron att Sverige på grund av budgetunderskottet ska gå samma väg som Uruguay vars välfärdsstat raserades genom enorma budgetunderskott och underminerad ekonomi.

Östergren misstrodde möjligheterna för Sverige att välja en annan väg än den kollaps som Uruguay fick uppleva. Hans artikel, som finns omtryckt i den av Mats Svegfors redigerade samlingsvolymen ”Den falska enigheten” (Timbro 1988), kan läsas som komplement till Lindbeck-kommissionens betänkande och rader av andra, sentida varningsrop.

Östergren trodde att politikernas oförmåga att hantera dels byråkratierna, dels de offentliganställdas mäktiga organisationer och dels sitt eget traditionella beteende (”att lösa problem genom att springa och kasta pengar på dem”) skulle leda Sverige mot ”någon form av kollaps”.

Den har kommit närmare varje dag sedan hans artikel publicerades.

Östergrens artikel var inget enskilt, unikt inlägg. Boken med hans artiklar innehåller många andra illustrationer, hänvisningarna i denna dagsjournalistik visar att oron delades av andra.

Men ingenting skedde.

I en annan artikel talade Östergren om ”det berömda svenska samförståndet och samarbetet” som inneburit att ”steg efter steg har tagits in i ett alltmer socialistiskt samhälle”. Han pekar på hur SAF genom åren ”ganska beskedligt medverkat till att förverkliga den solidariska lönepolitiken och LOs intentioner i övrigt”.

Han uttryckte (med all rätt) tvivel

inför SAFs förmåga att omsätta sina egna riktlinjer för en produktivetsfrämjande lönesättning i handling. Han pekade på att ambitionen att hålla samman arbetsgivarsidans förhandlande sannolikt ledde till nederlag. Nej, SAFs viktigaste framtidsuppgifter fanns på andra områden: som ett organ som oförskräckt och på bred front försvarar kapitalismen som produktionssystem.

"Om inte näringslivet självt förmår att stå upp för sina avgörande livsvillkor,

vem skall då göra det?"

Inte heller den problematiken har blivit inaktuell.

Till slut ett citat från ytterligare en 10 år gammal Östergren-artikel: "Den svenska krisen går tillbaka till 60-talet och beror till stor del på politiska beslut, ofta fattade i betydande enighet enligt den s k svenska modellen. Det är i hög grad den svenska modellen som har skapat den svenska krisen."